

ESSI KUMMU

HYVÄSTI
POJAT

TAMMI

ESSI KUMMU

HYVÄSTI
POJAT

Kustannusosakeyhtiö Tammi
Helsinki

Kirjailija kiittää poikia, Maijaa, Taiteen keskustoimikuntaa, Suomen Kulttuurirahastoa, Valtion taiteen keskustoimikuntaa, Taiteen edistämiskeskusta, Valtion kirjallisuustoimikuntaa, Tammen Hannua ja Petraa, Jeesusta.

Romaani sisältää lainauksia seuraavista teoksista:

- s. 35 & 110–111 Marguerite Duras: *Nimetön intohimo*. Keskusteluja Leopoldina Pallotta della Torren kanssa. Suom. Aura Sévon. Poesia 2014.
- s. 52–53 Marguerite Duras: *Kirjoitan*. Suom. Annika Idström. Like 2005.
- s. 104 Johan Bargum, teoksessa *Miten kirjani ovat syntyneet 4*. Virikkeet, ainekset, rakenteet. Toim. Ritva Haavikko, suom. Rauno Ekholm. WSOY 2000.
- s. 156 Raisa Cacciatore: *Aggression portaat*. Opetushallitus 2008.
- s. 158 Erno Paasilinna: *Tähänastisen elämäni kirjaimet*. Elämäkerrallisia ja kirjallisia muistelmia. Otava 1996.
- s. 275 Helena Sinervo: *Runoilijan talossa*. Tammi 2004.
- s. 267 Monika Fagerholm: *Diiva*. Suom. Arja Tuomari. Otava 1998.

© Essi Kummu ja Kustannusosakeyhtiö Tammi 2017

ISBN 978-951-31-9548-9

Painettu EU:ssa

Maijalle
Rakastan sinua nyt ja aina.
EK

Tanssilattia on pieni, ja koko paikka yhteensä arviolta kaksikymmentä neliötä. Ehdin liikehtiä musiikin tahdissa vain hetken, kun tummaihoinen mies lähestyy minua.

– Hei. Mistä maasta olet?

Puhumme englantia.

– Suomesta.

– Ei. Et voi olla täältä. Et näytä yhtään suomalaiselta.

– Olen minä suomalainen.

– Et voi olla! Olet jostain muualta! Sinulla on sellaiset kasvot. Sinulla ei ole suomalaisen kasvot.

Alan nauraa. Hän laskee kämmenensä lantiolleni. Annan sen levätä siinä. Pidän hänen suorasukaisuudesta. Se on huojentavaa. Hän ei edes yritä hurmata minua puheella. Hän haluaa koskettaa minua ja tekee sen kysymättä, pyytämättä, levollisesti ja sen oloisena kuin olisi hänen tehtävänsä ottaa minut, eikä toisin päin.

– Me voisimme olla ystäviä, hän sanoo vihdoin.

– Voin minä olla sinun ystäväsi, vastaan.

Sitten hän vain katselee minua.

– Sinä olet kaunis, hän sanoo taas. – Jonain päivänä me voimme olla yhdessä.

– Ei se käy. Minulla on kaksi lasta.

– Minä voin olla niiden isäpuoli.

Alan nauraa.

– En usko, että se onnistuu.

– Miksei?

Hän on kaunis. Katselen häntä mielelläni. Mieleeni tulee väkisinkin Ilja Remi. Olemme tavanneet kaksi viikkoa aiemmin Pian julkkareissa. Hän on suomalainen uppiniskainen älykkö. Olin lupautunut haastattelemaan Piaa hänen uusimmasta teoksestaan Välitiloja. Ilja R oli pieni kalju mies, jolla oli pyöreäsankaiset silmälasit, linnun nenä ja honottava ääni. Hän puhui ja joi koko illan ja työnsi välillä silmälaseja syvemmas päähän etusormellaan. Jossain välissä huomasin, että hän oli niin humalassa, että sylki päin kasvojani puhuesaan. Mitä enemmän hän joi, sitä vähemmän hän jaksoi kuunnella vastausyrityksiäni hänen monologeihinsa, joiden aihe oli kyllä hyvä, ne kertoivat hengellisestä heräämisestä tai tietoisuudesta, tai jostain sensuuntaisesta, ja minusta olisi ollut hauska puhua. Hän puhui myös oppi-isästämme Risto Ahdista, jonka molemmat epäilimme valaistuneen. Diego sen sijaan on pukeutunut hyvin. Hänellä on kauluspaidan päällä tekokultainen riipus. Sen päässä on omituisen muotoinen möhkäle, joka on koristeltu lasikivin. Otan sen kämmenteni väliin ja kosketan sitä.

– Mikä tämä on?

– Se on Afrikka.

– Ai. Tosiaan. Se on sen muotoinen.

Tarkastelen korua hetken. Diego on mielissään siitä, että koskettelen häntä.

– Se on hieno, sanon.

Hän ottaa kädestäni kiinni.

Hän ottaa lantiostani kiinni.

Hänellä oli symmetriset kauniit kasvot ja molemmissa korvissa kultainen rengas.

– Sinä olet niin kaunis. Olet hyvin kaunis. Katso nyt kasvojasi, hän sanoo.

Hän ottaa kasvoistani kiinni molemmilla käsillään ja suutelee minua suoraan suulle.

– Katso nyt kasvojasi. Ne ovat ihanat, hän sanoo taas.

Hänen kämmenensä lantiollani tuntuu hyvältä, koska olen hänelle pelkkä nainen. En mitään muuta. Hän haluaa vain valloittaa minut, ja hän aikoo tehdä sen ensin koskettamalla ilman asiaankuuluvaa lupaa (mikä toimii tällä kertaa) ja sitten suostuttelemalla minut luolaansa pantavaksi. Diegon tekniikka on huomattavasti parempi, kuin Iljan humalainen pärskiminen ja yksinäiset älylliset monologit, joista en onnistunut saamaan otetta. Diego laskee kasvonsa kaulalleni, niskalleni ja koskettaa huulillaan hyvin kevyesti molempia. En estä häntä. En tunne himon nousevan. Se on outoa. Hänen kevyt suudelmansa tuntuu vain kostealta suulta ja hänen kämmenensä lanteillani vain kämmeneltä lanteilla. Mutta kun kerron että olen työkennellyt oikein kovasti koko viikon ja hän alkaa hieroa hartioitani, tunnen mielihyvän leviävän.

- Minä voin hoitaa sinua, hän sanoo.

Taustalla soi reggae. Hänen otteensa lantiollani lämpenee, tiukkenee, ja hänen äänensä tulee lähemmäs minua. Kun hän puhuu, hänen kasvonsa ovat aivan kiinni minussa.

- Sinulla on ihanat kasvot. Ja ihana vartalo.

- Höpsis.

Sanon sen suomeksi.

- Mitä se oli? Mitä sinä sanoit?

- En mitään.

- Mitä se oli?

- Ei mitään tärkeää.

- Sinä olet ihana nainen.

Hän katselee silmiäni ja sivelee kämmenellään kasvojani. En tunne minkäänlaista halua häntä kohtaan, vaikka hän on kieltämättä kaunis. Jatkan koska tilanne on kiinnostava. En ole koskaan päästänyt mustan miehen viettely-yrityksiä alkua pidemmälle, mutta Diego on kertakaikkisen hurmaava. Hän ei ole perinteinen gigolo, joita tapaa Oulun kaduilla ja baareissa, hänessä on persoonaa ja hänen kuubalainen machoilunsa sekä viehättää että huvittaa yhtä aikaa, se laukaisee stressiä ja poistaa paineita. Sen yksinkertainen suoruus ja paneamisen tarpeen peittelemättömyys saavat nauramaan. Myöhemmin kun seisomme ulkona Diego väittää, että on intohimoisen uskonnollinen. Tämä tapahtuu sen jälkeen, kun olen kertonut hänelle, etten voi harrastaa hänen kanssaan seksiä vakaumukseni takia.

- Mitä sinä teet Oulussa? kysyn häneltä.

- Kaikenlaista.

– Mitä teet päivisin?

– Nautin elämästä. Käyn salilla ja pidän itsestäni huolta, jotta näyttäisin sinusta hyvältä.

Puhuessamme kosketan häntä hartiaista. Se on kova. Se on täyttä lihasta. En pidä lihaksikkaista miehistä. En halua kehua häntä.

Hän ottaa minua kädestä ja alkaa vetää minua takaisin sisään, vessan suuntaan.

– Tule. Tule, niin minä kerron sinulle.

Käsken hänen lopettaa. En halua tulla. Kaikkein vähiten baarin unisex-vessaan.

– Tule sisälle. Anna kun minä selitän.

– En halua. Kerro tässä.

– Tässä on niin paljon ihmisiä, en minä voi. Tule, odota kun minä käyn vessassa.

Hän viittaa alakertaan.

– Käy vain. Minä odotan täällä ylhäällä.

– Odotatko varmasti? Ethän katoa sillä aikaa.

– En. Minä odotan tuolla.

Kun hän palaa, Ben istuu vierelläni yönmustana, ainoastaan hänen silmänsä ovat hyvin valkoiset. Ben on hiljainen, vetäytyvä ja puhelee minulle harvakseltaan. Juteltuani jonkin aikaa hänen kanssaan huomaan että hänen ihonväriinsä on muuttunut, se on lakanut olemasta. Ben on koko ajan varma, että valehtelen hänelle ja että kaikki naiset valehtelevat. Näen kuinka suomalainen mies, joka ei ole ystäväni, seuraa tilannetta taustalla. Olen vaihtanut hänen kanssaan katseita illan aikana, musiikki on ollut hyvää, me olemme katsooneet toisiamme silmiin ja nyökytel-

leet, ne ovat olleet mielipiteitä ja ajatuksia, mutta en ole tuntenut tarvitsevani häneltä mitään. Oikeastaan en tarvitse yhdeltäkään mieheltä täällä mitään, mutta nyt on tanssi-ilta, enkä enää pelkää ihmisiä. Lisäksi minulla on tapana katsella ihmisiä ja haluan katsella heitä kauan. Ben puhuu vieressäni ja tervehdin katseellani vanhempaa miestä, joka nojailee pöytään muuttaman metrin päässä. Hän näyttää tyypilliseltä oululaiselta IT-nörtiltä, joka puuhaa päivät tietokoneiden kanssa. Hän on pukeutunut silitettyyn kauluspaitaan ja hänen ryhtinsä ja asentonsa ovat jäykät, ja tapa jolla hän siemailee oluttaan on samanlainen. Ben maistelee nimeäni suussa. Se on hänelle täysin outo, niin kuin minulle olisi Abdul-Ahlee tai Radhwaan. Hän kysyy, olenko asunut kauankin Oulussa. Alan laskea päässäni vuosia siitä kun muutin tänne 18-vuotiaana, mutta huomaan olevani humalassa enkä pääse laskuisani koskaan loppuun, sillä hän keskeyttää minut koko ajan.

- Sano oikea aika, hän sanoo, – älä valehtele.
 - En minä valehtele.
 - Kaikki naiset valehtelevat, hän sanoo. Jälleen.
 - Miksi.
 - En tiedä. Kaikki naiset vain valehtelevat, hän sanoo.
 - Mutta suomalaiset naiset eivät valehtele.
 - Kyllä suomalaisetkin naiset valehtelevat, hän sanoo.
 - Eivät valehtele. Sinulle on annettu väärää tietoa.
 - Kyllä valehtelevat, hän sanoo.
- Hän on vakuuttunut asiasta. En pysty vaikuttamaan

häneen, ja hänen jankuttaessaan ja määritellään naisia minulle tulee tunne, että vaikka en yleensä valehtele, tällä kertaa minun on luvallista tehdä niin. Hänen inttämisenä antaa siihen luvan.

– Missä sinun poikakaverisi on? Ben sanoo vihdoin.

– Hän on tuolla. Viittaan kädelläni tanssilattialle päin.

– Missä?

– Tuolla, sanon.

– Sinä valehtelet.

– En valehtele. Ei minulla ole tapana valehdella.

– Sinulla ei ole poikakaveria. Sinä valehtelet, että sinulla on.

– No ei hän tavallaan ole poikakaverini. Hän on vain joku, jonka tapasin täällä äsken. Hän on ystäväni.

– Mutta missä hän on? Häntä ei näy.

– Hän sanoi tulevansa kohta.

– Mutta hän ei ole tullut.

– Niin.

– Ehkä hän ei enää tule.

– Kyllä tulee.

– Mutta hän ei ole tullut.

– Jos hän ei tule, niin ei se haittaa.

Tämän inttämisen jälkeen Diego palaa luokseni. Olen nähnyt hänet tanssilattialla tanssimassa, mutta en ole kertonut siitä Benille sillä en halua, että hän voittaa väittelyn. Diego näkee minut Benin kanssa, ja päästyään luokseni hän laskee kämmenensä jaloilleni, jotka olen nostanut viereiselle penkille.

– Hei.

Hän halua minua. Halaan takaisin. Hänen kämmensä tuntuu hyvältä jalallani. Se on lämmin ja pelastaa minut Beniltä. Jostain syystä minusta on tullut tänä iltana nainen, joka täytyy pelastaa Ben-nimiseltä mieheltä. Aikaisemmin olen ollut hyvin itsenäinen suomalainen nainen, jota ei tarvitse pelastaa yhdeltäkään mieheltä ja joka kyllä pelastaa itse itsensä.

Otan Diegon Afrikka-korun käteeni.

– Se on bling bling, Diego sanoo.

Hän on silmin nähden tyytyväinen siihen, että hänen paikkansa vierelläni on yhä tallessa.

– Ai.

– Ja minulla on lisää bling blingä myös.

– Missä?

Hän vetää rannekellonsa hihan alta näkyviin.

– Ohoo.

Alan nauraa, kun katselen hänen kelloaan.

Se on todella kiiltävä, hopeinen, mutta ei varmasti-kaan hopeaa ja aika uusi se on myös.

– Bling bling, hän sanoo, selvästi ylpeänä.

– Todella bling, sanon.

– Eikö olekin.

– No kyllä on.

Vaikka ajattelen, että molemmat korut ovat typeriä siitakin huolimatta että Afrikka on selvästi tärkeä hänelle, haluan kannustaa häntä. Miksi teen niin? Onko meidän tehtävämme nyt sitten kehua toisiamme vastavuoroisesti? Kuuluuko se tähän leikkiin? Hän selvästikin kannustaa minua olemaan viehättävä nainen. Siihen ei moni pohjoismainen mies pysty. He pystyvät haasta-

maan naisen, mutta eivät kannustamaan ja nostamaan häntä, saati saamaan hänet tuntemaan itsensä äärimmäisen haluttavaksi – ja juuri nyt tarvitsen sitä, miksen minä kannustaisi häntä olemaan viehättävä mies. Ei se ole mitään, mitä minun tarvitsisi lunastaa.

Eihän.

Olen tottunut miehiin, jotka haluavat olla vietävissä. Nämä miehet esittelevät naiselle ensin tunne-elämänsä ja sen jälkeen ilmaisevat olevansa kykenemättömiä hallitsemaan sitä. Yleensä he kertovat jonkin ongelman, jonka ratkaisemisen nainen ottaa harteilleen, ja sillä välin mies tekee taidetta tai juo olutta tai viiniä tai molempia. Tällaiset miehet ovat hankkineet useamman lohduttajan huonon päivän varalle.

Kun Diego vie minut ulos terassille, myös Ben haluaa tulla mukaan. Vastaan Benille, että se on ihan okei, tule vain, kyllä se minulle käy. Mutta ulkona Diego on eri mieltä.

– Mitä ihmettä, Diego sanoo heti, kun näkee meidän tulevan pihalle, – miksi hän tuli?

– Mehän olemme ystäviä, vastaan hänelle. – Minä luulin, että myös te olette ystäviä, ettekö muka ole?

– En minä ole ystävä hänen kanssaan, Diego sanoo narkästyneenä. Hän kääntyy minuun päin ja tulee lähelleni:

– Kuinka monta miestä sinä oikein tarvitset? hän kysyy.

Todella pidän hänestä.

En osaa vastata mitään. En halua kumpaakaan. Kerään vain voimia tulevaa varten.

- Anna suukko.
- En.
- Anna nyt.

Hän laskee taas kämmenensä lanteelleni. Päästän hänet lähelleni. Annan hänen saalistaa minua. Hän saavuttaa huuleni ja onnistuu jotenkin saamaan kielenä suuhuni. Annan sen tapahtua. Pidän siitä, että hän jatkaa liehittelyä, vaikka on selvää, etten voi lähteä hänen mukaansa. Se tuntuisi liian isolta riskiltä, ja sitä paitsi, minne muka menisimme? Emme ainakaan meille. Hänen peräänantamattomuutensa on käynyt selväksi, ja hänen olisi täysin mahdotonta ymmärtää, etten tarvitse miestä mihinkään (paitsi laskemaan kätensä jaloilleni rauhoittavasti, kun joku ei-toivottu ihminen nimeltä Ben lähestyy minua).

Diego työntää kasvonsa lähemmäs ja tietää kyllä olevansa varsin viehättävä, kaikesta päätellen hän on tehnyt tämän tuhansia kertoja aikaisemminkin. Hän on taitava. En ole laisinkaan huolissani hänestä. Hän löytää ihan varmasti itselleen hyvän naisen, sellaisen, jota varten saa treenata, ja kenties myös alkaa isäpuoleksi tämän lapsille, kuka tietää.

- Kuule, sanon, - missä sinun vanhempasi ovat, sinun perheesi, sinun sisaruksesi?

Hän ottaa minua käsistä kiinni mutta ei vastaa. Huomaan, että Ben on hävinnyt johonkin.

- Missä he ovat? kysyn vielä.
- Jos meistä tulee oikein hyviä ystäviä, minä kerron heistä sinulle.
- Mutta et nyt?

– En nyt.

Hän vakavoituu. Olen löytänyt rajan. Olen tyytyväinen, se on olemassa. Taas hän lähestyy minua.

– Anna suukko. Minä haluan puhelinnumerosi. Minä soitan huomenna. Me voimme tavata.

– En anna. Minä olen naimisissa.

– Ehkä voisimme olla vain ystäviä, ja sitten joskus, jonain päivänä voimme olla yhdessä?

Ja hän suutelee minua suulle, eikä se tunnu muulta kuin märältä, kunnes hän vihdoinkin ymmärtää, etten aio antaa puhelinnumeroa, silloin hän kääntyy kannoillaan ja näen hänestä enää selän. Se siitä. Olen saanut kuubalaisen käsittelyn, ja olen totta vie hyvin pidelty nainen. Hieman pettyneenä siitä, että huomionosoitukset loppuivat menen sisälle baariin etsimään takkiani. Se löytyy pienen etsinnän jälkeen naulakon alta lattialta. Hihat ovat uineet jossakin, mikä tuoksuu alkoholilta. Neulepaita on viereisellä pöydällä, jossa istuu pariskunta vielä, vaikka valomerkki on tullut jo jonkin aikaa sitten. En etsi katseellani Diegoa, joka hävisi baarin sisälle, en sitä paitsi edes osaisi sanoa hänelle mitään, hänhän hoiti puhumisen. Menen pyörälle ja aukaisen sen lukon, sullon takin ja paidan koriin ja olen juuri lähdössä, kun Ben tulee.

– Hei, Ben sanoo.

– Hei.

– Haluatko varmasti lähteä yksin.

– Joo.

– No hei sitten.

Hän jää seisomaan hymyillen kädet taskussa. Hymyillen hänelle vielä, hän on ihan söpö, ilta on jo pimeä

ja kesä vasta alkamassa ja koko illan olen harjoitellut jotakin, mistä jäin osattomaksi nuorena, kun ajattelin että se ei ole tärkeää eikä luultavasti tunnu miltään, niin kuin se ei sitten tuntunutkaan. Tänä iltana kukaan ei ole suudellut minua.

Poljen baarista kotiin Värtön rannan kautta ja pysähdyn joen partaalle. Vesi on mustaa. Pysäytän pyörän ja seison pimeydessä, katselen vettä ja joenrantaa ja tämä kaikki on parempaa kuin ne hetket, jotka vietin yökerhossa mustien miesten kanssa. Musta öinen joki ei halua minulta mitään, se ei esittele bling blingä, eikä minun tarvitse teeskennellä sen kanssa koko ajan. Minä olen eronnut nainen. Minulla on kaksi lasta ja elän yksin, koska se tuntuu hyvältä, enkä enää jaksa juosta minkään sellaisen perässä, mikä on huonompaa kuin tämä. En ole koskaan tiennyt kuinka ollaan deittailumarkkinoilla ja vihaan koko sanaa deittailumarkkinat. En ole ollut deittailumarkkinoilla saati sinkku siitäkään huolimatta, että olen eronnut nainen (hoen sitä, näytän hokevan sitä, ehkä ymmärtääkseni, mitä sellainen voisi tarkoittaa, enkä vielääkään ymmärrä, termi on täysin käsittämätön). Olen viettänyt vuosia joko unelmoiden rakastumisesta tai kuumista hetkistä jonkun sellaisen kanssa, joka myös haluaisi hoitaa lapsiani. Toistaiseksi yksinolo on ollut parasta, mitä tiedän, sillä joka kerta kun olen ollut yksin, ilman ketään, olen tuntenut olevani rakastettu enkä yksinäinen, ja minulla on ollut hyvä olla. Olen perillä, minullahan on jo perhe, olen tehnyt lapseni ja löytänyt kutsumuk-

seni, eikä minulla ole enää ketään ikävä ja molemmat lapseni ovat kasvaneet jo varhain siihen tosiasiaan, ettei minulla edes kuulu olla kumppania. Ajatus siitä on heille pelkkä vitsi. Isällä saa olla tyttökaveri, mutta syystä, jota en koskaan ole ymmärtänyt, minä kuulun kokonaan ja pelkästään heille. He ovat tästä yksimielisiä ja minusta se on vitsikästä, mutta ymmärrän kyllä astuneeni jossain kohtaa pahasti harhaan.

Olen tullut luoneeksi ympärilleni kilometritolkulla tyhjää tilaa. Alusta asti olen ollut sitä mieltä, ettei kirjoittava nainen voi tyytyä perinteisiin vaihtoehtoihin. Ne eivät vain kerta kaikkiaan onnistu. Eron jälkeen valitsin kirjallisuuden ja käännyin niiden puoleen, jotka olivat täynnä kieltä, mutta jouduin saman tien ongelmiin, sillä niin harmillisen moni viehättäväkielinen ihminen haluaa laskea kirjan kädestään ja sulkea suunsa antautuakseen hiljaisuudelle ja kosketuksille, kun on sen aika. Yksikään *potentiaalisista* ei onnistunut minun kanssani, vaikka pidin heistä kaikista ainakin jonkin aikaa, ainakin ensin, ja toivoin myös, että jonkun kanssa voisin jopa onnistua.

Toisin kävi. Voi luoja. En tietenkään aio kertoa kaikkea siten, kuin kaikki meni, sillä potentiaalinen rakkaus on romanttisen rakkauden välitila ja siksi se on vähän kuin odotushuone tai eteinen – se näyttää tien talolle, mutta taloksi sitä ei voi kutsua. Potentiaalista rakkautta ei myöskään voi syyttää oikein mistään, koska se ei koskaan ole edes luvannut lunastaa itseään, siinä suhteessa se on ollut reilu. Se on luvannut vain odotusta ja täytymättömiä toiveita, mutta se on myös suonut jotain

suurenmoista – loputtomasti tilaa, jonne voi istuttaa melkein mitä tahansa. Rakas lukija. Tämä ei ole niitä kirjoituksia, joiden lopussa on kasvettu ihmisinä. Tämä on niitä, joissa tehdään kierros, ja kun tullaan maaliin, ollaan epäonnistuttu ihmisinä ja kasvattajina ja tarvitaan ryyppy.

Olen kirjoittanut jo joitakin vuosia ja ymmärtänyt erään yksinkertaisen tosiasian, sen, että kirjoittaminen on aina ensisijaisesti itseä kohtaan tehty taikatemppu ja vasta toissijaisesti jotain muuta. Tämä kirja ei ole tunnus eikä autenttinen kuvaus elämästäni, vaan pikemminkin rituaali, sanateko ja initiaatio, jolla on yksi ja ainoa tarkoitus.

Sanat nousivat ensimmäisen kerran tajuntaani, kun eräänä iltapäivänä kolme ja puoli vuotta tuon baari-illan jälkeen istuin kahvilassa Hallituskadulla ja katselin ympärilleni. Olin lukenut päivän sanomalehden ja säästänyt kakkupalaa, jonka aioin syödä vasta haettuani toisen kahvimotillisen. Kun laskin lehden syrjään ja aloitin, en ajatellut mitään erityisen syvällistä maailmasta, olin huomannut ettei se kannattanut, oli parempi elää päivä sellaisena kuin se tuli. Katselin kakkupalaa, ehkä se oli mehevä ja suklainen, näin jälkeinpäin ajatellen sen täytyi olla, ja halusin syödä sen, joten lohkaisin palan ja vein ensimmäisen lusikallisen suuhuni kahvitilkan kanssa.

Hyvästi pojat.

Sanat tulivat tajuntaani eri tavalla kuin ohikulkeva ajatus. Ne sisälsivät totuuden, tiesin sen heti. Katselin järkyttyneenä ympärilleni. Mikään ei ollut muuttunut. Lusikka, jolla kakkupala oli, pysähtyi matkalla kohti avonaista suuta. Laskin sen takaisin lautaselle ja tuijotin sitä niin kuin ihminen tuijottaa uutta maisemaa sen avautuessa hänen eteensä ensimmäistä kertaa.

Hyvä on, ajattelin. Se mikä jää taakse, saa jäädä. On vaikea kuvailla jälkeinpäin sitä hämmästyntä ja yksinkertaista iloa joka valtasi minut, siihenastista rakkauselämäni oli kestänyt kolmekymmentäyhdeksän vuotta ja kaikki se oli ollut hurjaa, merkityksellistä, erinomaisen vaikeaa ja kipeää ja hellyttävää ja iloista ja minä totta vie olin pitänyt siitä. Minä olin rakastanut. Ajattelin sanoja, jotka halkaisivat tajuntani, kirjaimet eivät jääneet mykiksi, vaan ne olivat elimellinen osa minua, kuten ne kirjaimet, joita olin joskus kauan sitten riemumielin valuttanut valkoiselle paperille. Minun oli vaalittava noita sanoja ja annettava niiden kasvaa siksi, mitä ne olivat, ja tarvitsin itsekin samaa. Minä tarvitsin luvan olla se ihminen, joksi olin tullut. Joitakin kivuliaita kuukausia aiemmin olin tavannut Seelan ja rakastunut häneen. Koska hän oli naimisissa, olin toistuvasti yrittänyt ajaa häntä luotani, joka kerta yhtä huonoin tuloksin. Koko olemassaoloni taipui ja kääntyi häntä kohti, vaikka miten yritin estää ja kieltää sitä tapahtumasta, ja vaikka kielsin häntä enää tulemasta, hän palasi luokseni aina. Hän tuli ja hymyili. Hän kuu-

**Rakas lukija. Tämä ei ole niitä teoksia,
joiden lopussa on kasvettu ihmisinä.
Tämä on niitä, joissa tehdään
kierros, ja kun tullaan maaliin, ollaan
epäonnistuttu ihmisinä ja kasvattajina
ja tarvitaan ryyppy.**

Hyvästi pojat. Oli kivaa.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-951-31-9548-9